

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/159/2018
Identifikačné číslo spisu: 3015200565
Dátum vydania rozhodnutia: 29.07.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Erika Čanádiová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:3015200565.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: X. E. E. Q., s miestom podnikania v X., Z. cesta č. XX, IČO: XX XXX XXX, právne zast.: JUDr. Dušanom Lovich <.om, advokátom a konateľom KORABOVA & LOVICH s.r.o., so sídlom v Bratislave, Laurinská č. 4, IČO: 50 131 931, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, pobočka Prievidza, so sídlom v Prievidzi, Matice slovenskej č. 10, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej z 18. júna 2015, Číslo: 8832-24/2015-PD, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 26. septembra 2018, č.k. 13S/112/2015-96, v časti výroku o náhrade trov konania, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

Účastníkom konania náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 26. septembra 2018, č.k. 13S/112/2015-96 postupom podľa § 18 zákona č. 162/2015 Z.z. (ďalej len „SSP“) zastavil konanie s tým, že vec bude po právoplatnosti postúpená Sociálnej poisťovni, ústredie ako orgánu, ktorý je podľa § 179 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) oprávnený rozhodnúť o odvolaní proti rozhodnutiu žalovanej.

2. Krajský súd mal preukázané, že žalobca sa podanou žalobou domáhal súdneho prieskumu rozhodnutia žalovanej z 18. júna 2015, Číslo: 8832-24/2015-PD, pričom namietal jeho nezákonnosť. Žalovaná napadnutým rozhodnutím nevyhovela žiadosti žalobcu o odpustenie povinnosti zaplatiť penále v sume 15.064,93 eur a súčasne mu uložila povinnosť zaplatiť penále predpísané rozhodnutím z 30. apríla 1998, č. 161/1998-A v sume 72,26 €, z 30. apríla 1998, č. 161/1998-C v sume 665,41 €, rozhodnutím z 19. decembra 1996, č.j. 12959/804/108/96/FZ penále v sume 48,86 €, penále v sume 12 791,97 € predpísané výkazom nedoplatkov z 24. septembra 1997, č. 269/97, penále v sume 13,46 € predpísané rozhodnutím z 19. decembra 1996, č. 12951/796/107/96/FZ a penále v sume 1 472,97 € predpísané platobným výmerom z 2. novembra 1995, č. 248/1995. Postupovala pri tom aj podľa § 277a zákona č.

461/2003 Z.z. Ďalej uviedol, že krajský súd o veci rozhodol po verejnom prejednaní rozsudkom z 27. januára 2016, č.k. 13S/112/2015-59, tak, že rozhodnutie žalovanej zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Súčasne rozhodol aj o trovách konania. Na odvolanie žalovanej sa vecou zaoberal Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý uznesením z 31. júla 2018, sp.zn. 7Sžso/16/2016, rozsudok súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Výslovil pritom záväzný názor, že žalobou napadnuté rozhodnutie obsahovalo nesprávne poučenie o možnosti účastníka podať odvolanie. Podľa odvolacieho súdu bolo proti tomuto rozhodnutiu prípustné odvolanie, a to podľa § 214 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Preto bol kompetentný o veci rozhodnúť druhostupňový správny orgán, príslušný na konanie podľa § 179 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z., keď preskúmané správne konanie je dvojinštančným konaním. Súčasne krajský súd zaviazal konanie zastaviť a vec postúpiť príslušnému druhostupňovému orgánu na konanie a rozhodovanie o podanom opravnom prostriedku.

3. O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 170 písm. b/ SSP tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, nakoľko konanie bolo zastavené.

II.

4. Proti uzneseniu krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote v časti trov konania kasačnú sťažnosť.

5. Namietal nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP).

6. Konkrétne v kasačnej sťažnosti namietal, že samotné začatie súdneho konania, ku ktorému došlo na základe žalobného návrhu žalobcu z 03. augusta 2015, ako aj jeho zastavenie, procesne zaviniła práve žalovaná, keď v žalobou napadnutom rozhodnutí z 18. júna 2015 uviedla nesprávne poučenie o opravnom prostriedku. Mal za to, že je procesne neprijateľné, aby došlo k zastaveniu konania a žalobca, ktorý na rozdiel od žalovanej postupoval v súlade so zákonom, a ktorý sa domáhal ochrany svojich práv a právom chránených záujmov proti orgánu verejnej moci, musel znášať svoje trovy súdneho konania, ktoré reálne vynaložil, a ktoré mu v konaní vznikli. Dôvodom, na základe ktorého by mal byť žalobcovi priznaný nárok na náhradu trov konania voči žalovanej, je nezákonné konanie samotnej žalovanej, ktoré malo v konečnom dôsledku za následok zastavenie konania a s tým súvisiacu stratu nároku žalobcu na náhradu trov konania bez toho, aby bolo možné konštatovať, že niektorý z účastníkov konania mal vo veci plný úspech, a že žalobca vynaložil trovy súdneho konania neúčelne. Poukázal na uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 15. júna 2017, sp.zn. 20Sa/18/2017, v zmysle ktorého nesprávne poučenie orgánu verejnej správy by nemalo spôsobovať ujmu na právach žalobcu. Nepriznanie náhrady trov konania za úkony smerujúce k aktívnej ochrane práv a právom chránených záujmov účastníka správneho konania považoval za nespravodlivé a v konečnom dôsledku trestajúce účastníka konania za to, že sa spravoval nesprávnym poučením orgánu verejnej moci, ktorý je paradoxne vo vzťahu nadriadenosti k žalobcovi. Uzavrel, že krajský súd aplikoval pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania nesprávnu právnu normu, pričom namiesto § 170 písm. b/ SSP bolo namieste postupovať v súlade s dikciou § 171 ods. 1 SSP a žalobcovi priznať voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

7. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnou sťažnosťou napadnuté uznesenie krajského súdu v časti výroku o náhrade trov konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

8. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu vyjadrila listom zo 16. novembra 2018.

9. Uviedla, že podľa § 240 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 721/2004 Z.z. Sociálna poisťovňa môže na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby a právnickej osoby povinnej odvádzať poistné v odôvodnených prípadoch odpustiť povinnosť zaplatiť penále alebo znížiť penále, ak tieto osoby zaplatili dlžné sumy poistného najneskôr v deň podania tejto žiadosti a v období odo dňa doručenia

žiadosti do dňa vydania rozhodnutia o žiadosti, odvádza poistné včas a v správnej sume. Od 1. januára 2005, nadobudnutím účinnosti zákona č. 721/2004 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z.z., bol zrušený inštitút odpustenia povinnosti zaplatiť penále, alebo zníženia penále a zrušená bola aj vecná pôsobnosť Sociálnej poisťovne rozhodovať o odpustení povinnosti zaplatiť penále alebo znížení penále. Podľa § 277a zákona č. 461/2003 Z.z. v konaniach o odpustení povinnosti zaplatiť penále alebo znížení penále, ktoré sa viaže na poistné, ktoré nebolo odvedené včas alebo bolo odvedené v nižšej sume do 31. decembra 2004, sa postupuje podľa predpisu účinného do 31. decembra 2004. V súlade s uvedeným, Sociálna poisťovňa je oprávnená aj po 1. januári 2005 prijímať žiadosti o odpustenie povinnosti zaplatiť penále alebo zníženie penále a v konaní rozhodovať o odpustení povinnosti zaplatiť penále alebo o znížení penále, ale len, ak je predmetom žiadosti penále, ktoré sa viaže na poistné, ktoré nebolo odvedené včas alebo nebolo odvedené v nižšej sume do 31. decembra 2004. V takomto konaní je však povinná postupovať podľa zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2004 s tým, že podľa § 214 ods. 2 tohto zákona odvolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu o odpustení penále alebo znížení penále. Predmetom žiadosti žalobcu o odpustenie povinnosti zaplatiť penále, alebo zníženia penále doručenej dňa 16. septembra 2009 bolo výlučne penále, ktoré sa viaže na poistné, ktoré nebolo odvedené včas alebo bolo odvedené v nižšej sume do 31. decembra 2004. Žalovaná v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona č. 461/2003 Z.z. začala konanie o odpustenie povinnosti zaplatiť penále; v poučení písomného rozhodnutia správne uviedla, že odvolanie podľa § 214 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2004, nie je prípustné proti rozhodnutiu o odpustení penále alebo znížení penále.

10. Navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť v časti trov konania zamietol.

IV.

11. Vyjadrenie žalovanej bolo doručené žalobcovi na vedomie dňa 4. decembra 2018.

V.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačnú sťažnosť podal včas účastník konania, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu nie je dôvodná.

13. Predmetom kasačného konania v preskúmvanej veci bolo posúdenie správnosti záveru krajského súdu, keď v preskúmvanej veci postupom podľa § 170 písm. b/ SSP žiadnemu z účastníkom nepriznal právo na náhradu trov konania.

14. Podľa § 170 SSP žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania, ak žaloba bola odmietnutá, konanie bolo zastavené, konanie bolo začaté na základe žaloby prokurátora, ide o konanie o kompetenčnej žalobe.

15. Podľa § 171 ods. 1 SSP, ak účastník konania procesne zavinil odmietnutie žaloby alebo zastavenie konania, správny súd prizná trovy konania ostatným účastníkom konania.

16. Podľa § 171 ods. 2 SSP, ak účastník konania procesne zavinil trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli, správny súd prizná náhradu týchto trov ostatným účastníkom konania.

17. Podľa § 147 ods. 2 SSP, ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku vrátane ustanovenia § 139 ods. 4 a § 141.

18. Kasačný súd v predchádzajúcom rozhodnutí (rozhodnutie odvolacieho súdu Najvyššieho súdu SR sp.zn. 7Sžso/16/2016 zo dňa 31.07.2018) zrušil skoršie rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne a vec

mu vrátil na ďalšie konanie. V dôvodoch rozhodnutia najvyšší súd ako odvolací súd konštatoval, že proti rozhodnutiu žalovaného, ktoré bolo napadnuté správnu žalobou žalobcu bolo prípustné odvolanie, preto podľa najvyššieho súdu bol kompetentný o odvolaní žalobcu rozhodnúť druhostupňový správny orgán príslušný na konanie podľa § 179 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z., keď preskúmané konanie je dvojinštančným konaním.

19. Krajský súd v zmysle konštatovania odvolacieho súdu konanie zastavil, súčasne rozhodol, že po právoplatnosti uznesenia bude vec postúpená Sociálnej poisťovni, ústredie. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania s poukazom na § 170 písm. b/ SSP.

20. Kasačný súd konštatuje, že k zastaveniu konania správnym súdom došlo z dôvodu nedostatku právomoci krajského súdu konať a rozhodnúť vo veci súdneho prieskumu rozhodnutia žalovaného, na základe podanej správnej žaloby žalobcu (viď žalobné body podanej správnej žaloby zo dňa 03.08.2015).

21. Existenciu právomoci správneho súdu konať a rozhodovať o podanej správnej žalobe je povinný správny súd skúmať z úradnej povinnosti v každom štádiu súdneho konania. Správny súd skúmaním splnenia procesných podmienok, ku ktorým patrí aj právomoc, overuje, či neexistuje niektorá z negatívnych procesných podmienok ustanovených v § 7 SSP počas celého konania, nielen v momente jeho začatia.

22. Z administratívneho spisu správny súd zisťuje, či žalobca vyčerpal riadny opravný prostriedok, možnosť uplatnenia ktorého závisí od typu administratívneho konania. Nesplnenie procesnej podmienky vzťahujúcej sa na vyčerpanie všetkých zákonných a možných prostriedkov nápravy v administratívnom konaní vedie k zastaveniu konania v zmysle § 99 písm. f/ SSP.

23. V uznesení sp.zn. 7Sžso/16/2016 zo dňa 31.07.2018, najvyšší súd dospel k záveru, že krajský súd nemal kompetenciu prejednať podanú správnu žalobu žalobcu, čo jednoznačne vyplýva z obsahu rozhodnutia, ktorým bol správny súd viazaný.

24. Kasačný súd konštatuje, že správny súd dospel k správne právnemu názoru a správne právne posúdil rozhodovanie o náhrade trov konania, keď aplikoval ustanovenie § 170 písm. b/ SSP a žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal.

25. Kritériá procesného zavinenia je potrebné posudzovať z objektívneho hľadiska a to vo vzťahu medzi tým, čo žalujúca strana v konaní požadovala (v obsahu podanej správnej žaloby), resp. akého výsledku sa domáhala (v obsahu petitu žaloby) a správaním žalovaného ako aj vo vzťahu k skutočnostiam, na základe ktorých k zastaveniu konania, bez ohľadu na konkrétne správanie žalovaného, došlo.

26. Ak nie je v konaní preukázané, že späťvzatie žaloby bolo odôvodnené neskorším správaním žalovaného, ktorý sa celkom, či v relevantnom rozsahu zachoval v zmysle žalobnej požiadavky, potom nie je dost' dobre možné nachádzať súvislosť, a teda aj procesné zavinenie medzi jeho správaním a to vo vzťahu k žalobnej požiadavke, rozsahu žalobných bodov a žalobného petitu.

27. Posudzovaná právna situácia, podľa názoru kasačného súdu, neumožňovala aplikáciu § 171 ods. 1 SSP (ani § 171 ods. 2 SSP), keď k zastaveniu konania došlo pre nedostatok právomoci krajského súdu konať a rozhodnúť o podanej správnej žalobe žalobcu. Kasačný súd poukazuje, že žalobca tento právny argument nesubsumoval do dôvodov správnej žaloby, ani ako alternatívu ostatných žalobných bodov a žalobného petitu.

28. Žalobca v prípade, že by disponoval rovnakým právnym názorom na kompetenciu správneho súdu na prejednanie podanej správnej žaloby, tak ako vyjadril v skoršom rozhodnutí odvolací súd (Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí z 31.07.2018), pri právnom názore žalovaného, ktorý vyjadril v obsahu preskúmaného správneho rozhodnutia v časti jeho poučenia v rozhodnutí žalovaného č. 8832-24/2015-PD zo dňa 18.07.2015, by žalobcovi „neostávalo nič“ iné len podať správnu žalobu vo veci a

argumentovať okrem iných žalobných bodov aj právnym názorom o dvojinštančnosti správneho konania v preskúmvanej veci. Len týmto postupom mohol žalobca „dosiahnuť“ aplikovanie princípu dvojinštančnosti správneho konania v postupe žalovaného týkajúce sa preskúmvanej správnej veci, pri vyjadrenom právnom názore žalovaného a ako vyplýva zo správania žalovaného nemenenom.

29. Kasačný súd konštatuje, že úprava § 171 ods. 1 SSP predpokladá existenciu právnej situácie, keď niektorý z účastníkov procesne zavinil zastavenie konania. Je potrebné v posudzovanej veci konštatovať, že žalovaný uviedol v preskúmvanom správnom rozhodnutí nesprávne poučenie. Na druhej strane žalobca zastúpený, v podanej správnej žalobe, advokátom túto skutočnosť v obsahu správnej žaloby neuviedol, nedostatok právomoci správneho súdu nenamietal, ani ako alternatívu podanej správnej žaloby, preto podľa kasačného súdu nie je možné, za uvedenej skutkovej a právnej situácie konštatovať, že by žalovaný zavinil zastavenie konania o súdnom prieskume rozhodnutia žalovaného správnym súdom a to svojim konkrétnym procesným postupom. Potom rozhodnutie o náhrade trov konania podľa § 170 písm. b/ SSP správnym súdom vyhodnocuje, podľa názoru kasačného súdu kritériá procesného zavinenia z objektívneho hľadiska aj v posudzovanej veci.

30. Vzhľadom na skutočnosť, že rozhodnutie správneho súdu v napadnutej časti vo výroku o trovách konania, je správne, správny súd vec správne právne posúdil, keď aplikoval pri rozhodovaní o náhrade trov konania ustanovenie § 170 písm. b/ SSP.

31. Právnym posúdením veci je analytická činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje čiastkové právne závery a spätnou aplikáciou vybranej právnej normy preveruje úplnosť a riadnosť fakticky zisteného skutkového stavu. Toto je základným poslaním správneho súdu pri prieskume zákonnosti rozhodnutí orgánov verejnej správy, pričom nielen situácia „res iudicata“ tvorí rozhodovaciu prekážku ale aj ustálená rozhodovacia prax kasačného súdu ako relevantný precedens v súlade s čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky vytvára zákonodarcom akceptovanú rozhodovaciu prekážku.

32. Vo vzťahu k dôvodu kasačnej sťažnosti, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (kasačný dôvod podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP) musí kasačný súd s prihliadnutím na zásadu kontinuálneho výkonu štátnej moci (čl. 1 ods. 1 veta prvá ústavy Slovenskej republiky) zdôrazniť, že doterajšia ustálená judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky chápe takto sformulovaný sťažnostný dôvod zakotvený v § 440 ods. 1 písm. g/ SSP vo vzťahu k meritu prejednávanej veci, t.j. na prvom mieste ako nesprávnu aplikáciu právnej normy (hypotéza ako právny skutkový stav a dispozícia) na riadne zistený faktický skutkový stav vyplývajúci z merita veci, na druhom mieste ako nesprávny výber ustanovenia a v neposlednom rade ako nesprávny výber právneho predpisu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

33. V súvislosti s uvedeným kasačný súd konštatuje, že v aplikačnom postupe krajského súdu pri rozhodovaní nezistil nedostatky právneho posúdenia veci.

34. Vzhľadom na uvedené kasačný súd kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú zamietol aplikujúc ustanovenie § 461 SSP.

35. O náhrade trov kasačného konania rozhodol kasačný súd aplikujúc ustanovenie § 467 ods. 1 SSP v spojení s ustanovením § 167 ods. 1 SSP a contrario. Žalobca (sťažovateľ) nemal v kasačnom konaní úspech, nevzniká mu právo na náhradu trov konania, žalovaný nepreukázal dôvody pre priznanie trov konania postupom podľa § 467 ods. 1 v spojení s § 168 SSP, preto kasačný súd žiadnemu z účastníkov náhradu trov kasačného konania nepriznal.

36. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP v

spojení s § 147 ods. 2 SSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.